

Załącznik do Zarządzenia dyrektora nr 11/2025
z dnia 24 października 2025 r.
w sprawie wprowadzenia Standardów ochrony małoletnich
w Zespole Szkół Specjalnych w Mazowieckim Centrum Rehabilitacji w Konstancinie - Jeziornie

Standardy Ochrony Małoletnich

w Zespole Szkół Specjalnych

w Mazowieckim Centrum Rehabilitacji
w Konstancinie-Jeziornie

Preambuła

Naczelną zasadą działań podejmowanych przez wszystkich pracowników placówki jest działanie na rzecz dobra dziecka oraz w jego najlepszym interesie. Pracownicy traktują dziecko z należytym szacunkiem oraz uwzględniają jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracowników oraz rówieśników wobec dziecka jakiegokolwiek formy przemocy. Pracownicy placówki działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych placówki oraz swoich kompetencji.

I. Objasnienie terminów

1. Pracownikiem placówki jest każda osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia.
2. Dzieckiem jest każda osoba, która nie ukończyła 18 r.ż.
3. Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentowania dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
4. Zgoda rodzica dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
5. Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
6. Osoba odpowiedzialna za Internet to wyznaczony przez dyrektora pracownik, który sprawuje nadzór nad korzystaniem z Internetu przez dzieci na terenie placówki oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie.
7. Standardy ochrony małoletnich w Zespole Szkół w MCR zwane dalej Standardami ochrony małoletnich.
8. Osoba odpowiedzialna za Standardy ochrony małoletnich to wyznaczony przez dyrektora koordynator, który sprawuje nadzór nad realizacją Standardów ochrony małoletnich w placówce.
9. Dane osobowe dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

II. ZACHOWANIA I PRAKTYKI, KTÓRE SĄ NIEDOPUSZCZALNE ZE STRONY PRACOWNIKÓW ORAZ OSÓB TRZECICH PRZEBYWAJACYCH LEGALNIE NA TERENIE SZKOŁY

Polityka szkoły w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem ma na celu zapewnienie bezpiecznego i przyjaznego środowiska dla uczniów i pracowników szkoły, poprzez zapobieganie nadużyciom w zakresie krzywdzenia dzieci i reagowanie w przypadku ich podejrzenia. Pracownicy szkoły traktują dzieci z szacunkiem oraz uwzględniają ich potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Pracownik placówki, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych szkoły oraz swoich kompetencji.

Niedopuszczalnym zachowaniem dorosłego wobec dziecka jest:

1. Nie wolno krzyczeć, zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka.
2. Nie wolno bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka.
3. Nie wolno nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu nieodpowiednich propozycji. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
4. Nie wolno utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) w celach prywatnych czy bez zgody Opiekuna dziecka. Rekomendujemy także uzyskanie ustnej zgody dziecka – zapytaj, czy możesz zrobić zdjęcie/ nagranie.
5. Nie wolno zapraszać dzieci do swojego prywatnego mieszkania/ domu ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy. Obejmuje to także kontakty z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych) i udostępnienie własnych danych osobowych.
6. Nie wolno proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.
7. Nie wolno podejmować innego niż niezbędny kontakt fizyczny z dzieckiem.
8. Rodzicom lub opiekunom prawnym przebywającym na terenie szkoły, czy oddziału szpitalnego nie wolno zwracać uwagi, pouczać, komentować zachowań uczniów.
9. Jeśli jest się świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze należy poinformować o tym osobę odpowiedzialną za organizację/ instytucję i/lub postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

Dopuszczalnym zachowaniem, respektującym nietykalność małoletniego jest:

1. poklepanie po ramionach lub plecach
2. uścisk dłoni lub „przybicie piątki”
3. delikatne objęcie na powitanie
4. dotykanie rąk, ramion czy barków
5. werbalne pochwalenie
6. trzymanie się za ręce w trakcie zabawy czy dla uspokojenia małoletniego w sytuacji wzburzenia emocjonalnego

7. trzymanie za ręce małych dzieci w czasie spaceru
8. siadanie w pobliżu małych dzieci.

Niewłaściwym zachowaniem i nadużyciem wobec nietykalności są:

1. pełne i mocne uściski i objęcia
2. dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych
3. klepanie w uda lub kolana
4. całowanie, w szczególności w usta
5. okazywanie czułości w miejscach wyizolowanych, np. łazienki, ubikacje, prywatne pokoje.

W każdej wyjątkowej sytuacji wynikającej ze stanu emocjonalnego, potrzeb fizjologicznych, choroby dziecka czy nieprzewidzianych wypadków należy poprosić o pomoc dorosłą osobę

III. OGÓLNE ZASADY POLITYKI W ZAKRESIE OCHRONY MAŁOLETNICH PRZED KRZYWDZENIEM

1. Zgłaszanie nadużyć

Jeśli pracownik szkoły podejrzewa, że doszło do nadużyć, powinien niezwłocznie zgłosić to dyrektorowi szkoły lub innemu przełożonemu.

Rodzice, opiekunowie i uczniowie, którzy podejrzewają, że doszło do nadużyć, powinni niezwłocznie zgłosić to dyrektorowi szkoły lub innemu pracownikowi szkoły.

2. Badanie podejrzeń nadużyć

W przypadku podejrzenia nadużyć w zakresie krzywdzenia dzieci, dyrektor szkoły lub inny przełożony powinien niezwłocznie podjąć działania mające na celu ochronę uczniów i pracowników szkoły oraz zapewnienie, że podejrzany nie będzie miał bezpośredniego kontaktu z ofiarą.

Dyrektor szkoły lub inny przełożony powinien skontaktować się z organami odpowiedzialnymi za dochodzenie i przeprowadzenie śledztwa.

3. Ochrona prywatności

Wszystkie zgłoszenia nadużyć powinny być traktowane jako poufne, a informacje na temat zgłoszenia powinny być udzielane tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla przeprowadzenia śledztwa lub ochrony uczniów i pracowników szkoły.

4. Postępowanie wobec podejrzanych

Jeśli podejrzany jest pracownikiem szkoły, dyrektor lub inny przełożony powinien podjąć działania mające na celu ochronę uczniów i pracowników szkoły oraz zapewnienie, że podejrzany nie będzie miał bezpośredniego kontaktu z ofiarą.

5. W kontekście realizacji standardów ochrony małoletnich szczególną uwagę należy poświęcić dzieciom z niepełnosprawnościami oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uwzględniając ich indywidualne potrzeby wynikające ze stopnia niepełnosprawności, możliwości psychofizycznych oraz specyfiki funkcjonowania poznawczego i percepcyjnego. Ochrona tych uczniów wymaga dostosowania działań profilaktycznych, wychowawczych i interwencyjnych tak, aby były one dla nich zrozumiałe, dostępne i skuteczne. Konieczne

jest zapewnienie im szczególnego wsparcia w budowaniu poczucia bezpieczeństwa, zaufania do dorosłych oraz umiejętności wyrażania swoich emocji i sygnalizowania ewentualnych zagrożeń. Pracownicy szkoły powinni być odpowiednio przygotowani do rozpoznawania oznak krzywdzenia w tej grupie oraz do reagowania zgodnie z obowiązującymi procedurami ochrony małoletnich.

6. Informowanie uczniów, personelu szkoły i rodziców o zasadach zapobiegania i przeciwdziałania wszelkiego rodzaju przemocy poprzez szkolenia, gazetki, Internet, ulotki.

7. Przeprowadzenie szkoleń dla personelu szkoły w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc seksualną oraz w zakresie komunikacji z uczniem, który stał się ofiarą przemocy.

8. Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej dla uczniów i ich rodziców.

9. Współpraca z organami prowadzącymi postępowanie w sprawach przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej.

10. Podejmowanie działań w celu zapewnienia wsparcia psychologicznego ofiarom przemocy.

III. ZAKRES KOMPETENCJI OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ ZA PRZYGOTOWANIE PERSONELU PLACÓWKI DO STOSOWANIA STANDARDÓW, ZASADY PRZYGOTOWANIA PERSONELU DO ICH STOSOWANIA ORAZ SPOSÓB DOKUMENTOWANIA TEJ CZYNNOŚCI

1. Dyrektor szkoli pracowników placówki w zakresie Standardów ochrony małoletnich.
2. Dyrektor wyznacza zespół do spraw opracowania standardów.
3. Dyrektor wyznacza koordynatora odpowiedzialnego za:
 - 1) Monitorowanie realizacji Standardów ochrony małoletnich;
 - 2) Reagowanie na sygnały naruszania Standardów ochrony małoletnich;
4. Szkoła zapewnia swoim pracownikom podstawową edukację na temat ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia w zakresie:
 - 1) Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dzieci;
 - 2) Procedur interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia;
 - 3) Odpowiedzialności prawnej pracowników placówki zobowiązanych do podejmowania interwencji;
 - 4) Procedury „Niebieskiej Karty”.
5. Wszyscy pracownicy są zapoznawani przez dyrektora z zarządzeniem ww. Standardów ochrony małoletnich oraz podpisują stosowne oświadczenie. (załącznik nr 1).

IV. ZASADY PRZEGLĄDU I AKTUALIZACJI STANDARDÓW

1. Dyrektor wyznacza koordynatora oraz zespół odpowiedzialny za Standardy ochrony małoletnich.
2. Osoby te są odpowiedzialne za monitorowanie realizacji Standardów ochrony małoletnich, za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów ochrony małoletnich i prowadzenia rejestru zgłoszeń oraz za proponowanie zmian w Standardach ochrony małoletnich.

3. Osoby te przeprowadzają wśród pracowników placówki oceny standardów raz na 2 lata, np. w postaci ankiety monitorującej poziom realizacji Standardów ochrony małoletnich i ewentualnych zmian. Na koniec roku szkolnego dokonuje się monitorowania i podsumowania spełniania obowiązujących standardów.
4. Osoby te sporządzają raport z badania dotyczącego oceny standardów, który przekazują dyrektorowi i przedstawiają radzie pedagogicznej;
5. Zespół w porozumieniu z dyrektorem, o ile zachodzi taka potrzeba, wprowadza do Standardów ochrony małoletnich niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom placówki, dzieciom i ich opiekunom nowe brzmienie Standardów ochrony małoletnich.

V. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU GDY NAUCZYCIEL DOWIADUJE SIĘ O PRZEMOCY WOBEC UCZNIA

Nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. **Zapewnienie bezpieczeństwa uczniowi** - Przemoc jest traumatycznym doświadczeniem, dlatego nauczyciel udziela uczniowi wsparcia emocjonalnego. Niezwłocznie informuje dyrektora szkoły – zgłoszenie incydentu.
2. **Przeprowadzenie rozmowy z uczniem** – pedagog/psycholog przeprowadza rozmowę z uczniem, który był ofiarą przemocy. Ważne jest, aby rozmowa ta odbyła się w miejscu, gdzie uczeń będzie czuł się bezpiecznie.
3. **Pamiętaj, że ofiara może potrzebować czasu**, aby podjąć decyzję o udzieleniu zgody na podanie informacji o swoim przypadku innym osobom. Ważne jest, aby szanować jej prywatność i podjąć wszelkie kroki, aby jej dane były chronione.
4. **Powiadomienie rodziców lub opiekunów** – dyrektor szkoły powinien niezwłocznie powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych ucznia o podejrzeniu wykorzystania przemocowego. Zapewnienie im wsparcia.
5. **Dokumentacja sytuacji** - pedagog/psycholog/pedagog specjalny sporządza szczegółową dokumentację sytuacji, w tym datę i czas zdarzenia, nazwisko osoby dokonującej przemocy, miejsce zdarzenia, a także wszelkie informacje, jakie udało mu się pozyskać w trakcie rozmowy z uczniem. Notatki z rozmów z uczniem, świadkami, czy rodzicami, a także wszelkie informacje dotyczące działań podejmowanych przez szkołę w celu rozwiązania sytuacji. (załącznik nr 2)
6. **Dokumentacja** ta powinna być przekazana do pedagoga szkolnego.
7. **Dalsze działania** - nauczyciel przestrzega zaleceń dyrektora szkoły i innych uprawnionych organów oraz współpracuje z nimi w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniowi i przeciwdziałania przemocy w szkole.

W trakcie rozmowy z uczniem ważne jest, aby nauczyciel okazywał empatię i zrozumienie, także zachowywał spokój i profesjonalizm.

VI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA WYKORZYSTANIA UCZNIA PRZEZ PRACOWNIKA SZKOŁY

1. **Natychmiastowe zgłoszenie sytuacji dyrektorowi szkoły** - W przypadku podejrzenia, że uczeń jest zagrożony wykorzystaniem (też seksualnym) przez pracownika, każdy pracownik, rodzic lub uczeń powinien natychmiast zgłosić ten fakt dyrektorowi szkoły.
2. **Wydzielenie pomieszczenia** - W celu zapewnienia prywatności i bezpieczeństwa ucznia, należy wydzielić odpowiednie pomieszczenie, w którym zostanie przeprowadzona rozmowa z uczniem.
3. **Podjęcie czynności wyjaśniających** - Wychowawca klasy w obecności pedagoga lub psychologa szkolnego przeprowadza wywiad z uczniem, aby uzyskać jak najwięcej informacji na temat sytuacji.
4. **Powiadomienie rodziców lub opiekunów** – wychowawca klasy powinien niezwłocznie powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych ucznia o podejrzeniu krzywdzenia dziecka, oraz zapewnić im wsparcie.
5. **Zgłoszenie do rzecznika dyscyplinarnego** – O podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela czynu naruszającego prawa i dobro dziecka dyrektor szkoły, a w przypadku podejrzenia popełnienia takiego czynu przez dyrektora szkoły - organ prowadzący szkołę, zawiadamia rzecznika dyscyplinarnego, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o podejrzeniu popełnienia takiego czynu.
6. **Zawiadomienie jest konieczne**, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przewinienia naruszającego prawa lub dobro dziecka.
7. **Zawiadomienia nie dokonuje się**, gdy okoliczności sprawy bezspornie wskazują, że nauczyciel nie dopuścił się takiego przewinienia.
8. **W przypadku podejrzenia, że sytuacja jest poważna i wymaga natychmiastowego zaangażowania organów ścigania**, należy niezwłocznie powiadomić odpowiednie organy:
 - a) Policję - organ odpowiedzialny za ściganie przestępstw i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Zgłoszenie takiego przestępstwa do organów ścigania jest zwykle obowiązkowe.
 - b) Organ opieki społecznej - organ odpowiedzialny za ochronę dzieci i młodzieży przed krzywdzeniem – w tym wykorzystaniem seksualnym.
 - c) Prokuraturę - organ odpowiedzialny za prowadzenie postępowań karnych i oskarżanie osób podejrzewanych o popełnienie przestępstw.

VII. DZIAŁANIA DYREKTORA SZKOŁY WOBEC PRACOWNIKA PODEJRZANEGO O PRZESTĘPSTWO KRZYWDZENIA NIELETNIEGO ZALEŻĄ OD KONKRETNÝCH OKOLICZNOŚCI DANEGO PRZYPADKU

Działania dyrektora w momencie podejrzenia pracownika o dopuszczenie się przestępstwa (w tym seksualnego) na nieletnim:

1. **Podjęcie czynności wyjaśniających** mających na celu ustalenie, czy złożenie zawiadomienia jest konieczne.
- A - analiza nagrań z monitoringu,

B - rozmowa z nauczycielem, którego dotyczy podejrzenie i pozostałymi pracownikami szkoły,

C - rozmowa z uczniami i ich rodzicami (w przypadku niepełnoletnich uczniów można rozważyć przeprowadzenie rozmowy w obecności psychologa)

D - analiza zgromadzonych notatek służbowych i innych dokumentów

2. Zawiadomienie rzecznika dyscyplinarnego pisemne lub elektroniczne.

W zawiadomienie należy szczegółowo opisać zdarzenie, na podstawie którego dyrektor wysnuł podejrzenie popełnienia przez nauczyciela przewinienia dyscyplinarnego. Dyrektor szkoły ma 14 dni kalendarzowych na zawiadomienie o zdarzeniu rzecznika dyscyplinarnego. Termin ten liczy się od dnia powzięcia informacji o zdarzeniu.

W zawiadomieniu należy używać sformułowania, że *„istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przez nauczyciela przewinienia dyscyplinarnego”*. (nauczyciel do momentu uprawomocnienia orzeczenia komisji dyscyplinarnej korzysta z domniemania niewinności).

3. Tymczasowe zawieszenie pracownika – dyrektor szkoły może tymczasowo zawiesić pracownika, jeśli istnieją podejrzenia, że popełnił on przestępstwo krzywdzenia nieletniego. Zawieszenie pracownika może zostać nałożone w celu ochrony bezpieczeństwa uczniów i innych pracowników szkoły. Stosuje się jeżeli ze względu na powagę i wiarygodność wysuniętych zarzutów celowe jest odsunięcie nauczyciela od wykonywania obowiązków w szkole.

4. W sprawach niecierpiących zwłoki nauczyciel i dyrektor szkoły może być zawieszony przed złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

VIII. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRZYWDZENIA UCZNIA PRZEZ INNEGO UCZNIA

Jeśli dyrektor szkoły dowiaduje się, że doszło do krzywdzenia ucznia przez rówieśnika, powinien podjąć odpowiednie kroki, w tym:

1. **Zebrać informacje** – wychowawca klasy we współpracy z pedagogiem szkolnym powinien zbierać informacje na temat sytuacji, w tym dokładne okoliczności, osoby zaangażowane i źródło informacji.
2. **Skontaktować się z rodzicami ofiary** – wychowawca (pedagog) powinien skontaktować się z rodzicami ofiary i powiadomić ich o sytuacji. Rodzice powinni zostać poinformowani o sytuacji i o tym, jakie kroki zostaną podjęte w celu rozwiązania problemu. Zapewnienie im wsparcia.
3. **Skontaktować się z rodzicami prześladowcy** - wychowawca (pedagog) powinien skontaktować się z rodzicami prześladowcy i powiadomić ich o sytuacji. Rodzice powinni zostać poinformowani o sytuacji i o tym, jakie kroki zostaną podjęte w celu rozwiązania problemu. Zapewnienie im wsparcia.
4. **Przeprowadzić rozmowę z uczniami** – (zespół wychowawczy) dyrektor w obecności wychowawcy klasy lub pedagog/psycholog/pedagog specjalny powinien przeprowadzić rozmowę z uczniami zaangażowanymi w sytuację i zebrać ich wersje wydarzeń.
8. **Dokumentacja sytuacji** - pedagog szkolny we współpracy z psychologiem sporządza szczegółową dokumentację sytuacji, w tym datę i czas zdarzenia, nazwisko osoby dokonującej przemocy, miejsce zdarzenia, a także wszelkie

informacje, jakie udało mu się pozyskać w trakcie rozmowy z uczniem. Notatki z rozmów z uczniem, świadkami, czy rodzicami, a także wszelkie informacje dotyczące działań podejmowanych przez szkołę w celu rozwiązania sytuacji. (załącznik nr.2)

5. **Zapewnić wsparcie psychologiczne uczniom (zarówno ofierze i prześladowcy)** – dyrektor, pedagog, powinien zadbać o to, aby uczniowie otrzymali odpowiednie wsparcie psychologiczne.
6. **Zastosować odpowiednie sankcje** - Reakcja wobec sprawcy – należy podjąć działania wobec sprawcy, które ułatwią mu zrozumienie powagi sytuacji i zmianę zachowania.
7. **Możliwe sankcje, jakie szkoła może zastosować wobec ucznia, który dopuścił się przemocy wobec kolegi/koleżanki, to:**
 - A- **Rozmowa z uczniem** - wychowawca klasy może przeprowadzić rozmowę z uczniem, aby wyjaśnić mu powagę popełnionej przez niego przemocy i wskazać, jakie są skutki takiego zachowania.
 - B- **Zawieszenie ucznia** - w przypadku poważniejszych przypadków przemocy, szkoła może zawiesić ucznia w prawach ucznia na określony czas.
 - C- **Przeniesienie ucznia do innej klasy** - jeśli sytuacja jest bardzo poważna, szkoła może podjąć decyzję o przeniesieniu ucznia do innej klasy, aby zapobiec dalszym przypadkom przemocy.
 - D- **Usunięcie ucznia ze szkoły** - w przypadku poważnych i ciągłych przypadków przemocy, szkoła może podjąć decyzję o usunięciu ucznia ze szkoły.
8. **W przypadku podejrzenia, że sytuacja jest poważna i wymaga natychmiastowego zaangażowania organów ścigania**, należy niezwłocznie powiadomić odpowiednie organy:
 - A- **Policję** - organ odpowiedzialny za ściganie przestępstw i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.
 - B- **Organ opieki społecznej** - organ odpowiedzialny za ochronę dzieci i młodzieży przed każdym rodzajem przemocy i wykorzystania.
9. **W przypadkach bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu):**
 - A- Dyrektor szkoły powołuje zespół interwencyjny, w składzie: pedagog, psycholog, pedagog specjalny, wychowawca dziecka i inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku
 - B- Zespół sporządza plan pomocy dziecku
 - C- Wychowawca klasy w obecności pedagoga lub psychologa informuje opiekunów o obowiązku placówki zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/ policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej lub też przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego - procedura “ Niebieskie Karty” (w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia)
 - D- W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne. Zespół interwencyjny wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji.
 - E- Ze spotkania sporządza się protokół.

IX. PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY W SZKOLE

1. Niebieska Karta może zostać założona również w szkole, gdy dyrektor, nauczyciel, pedagog szkolny czy wychowawca stwierdzą, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy.
2. Niebieską Kartę może założyć: Wychowawca, Psycholog, Pedagog, Dyrektor.
3. Niebieską Kartę A wypełnia się w obecności ucznia, który jest dotknięty przemocą - ważne jest, aby wówczas towarzyszył mu psycholog szkolny lub pedagog.
4. Wypełniony formularz „Niebieska Karta A” szkoła przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w terminie nie później niż 7 dni od wszczęcia procedury.
5. Niebieską Kartę B, o charakterze informacyjnym, przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu bądź faktycznemu dziecka.
6. **WAŻNE:** Nie może jej otrzymać osoba, co do której istnieje podejrzenie o dokonywanie przemocy wobec bliskich.

X. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA KRZYWDZENIA UCZNIA POZA SZKOŁĄ.

Jeśli dyrektor szkoły dowiaduje się o przypadku przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej powinien natychmiast podjąć kroki, aby zapewnić bezpieczeństwo ofierze i każdej innej osobie, która może być narażona na przemoc.

1. Zapewnienie bezpieczeństwa ofierze

Przemoc fizyczna i psychiczna to poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ofiary. Dyrektor szkoły natychmiast podejmuje kroki w celu zapewnienia bezpieczeństwa ofierze. Należy skontaktować się z organami odpowiedzialnymi za zwalczanie przemocy seksualnej, takimi jak policja, a także z rodzicami lub opiekunami prawnymi ofiary.

2. Udzielenie wsparcia emocjonalnego

Każdy rodzaj przemocy to traumatyczne doświadczenie, dlatego ofiara potrzebuje wsparcia emocjonalnego. Pedagog/psycholog udziela ofierze wsparcia i podaje informację rodzicom dziecka o specjalistach i organizacjach, które mogą mu pomóc.

3. Poinformowanie organów odpowiedzialnych

Dyrektor szkoły natychmiast zgłasza każdy przypadek wykorzystania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu organom odpowiedzialnym za zwalczanie przemocy seksualnej. W tym celu można skontaktować się z lokalnymi organami ścigania, np. policją (załącznik nr 3).

4. Zachowanie poufności

Dyrektor szkoły i pozostali pracownicy zachowują poufność wobec informacji o przemocy. Są informowane tylko te osoby, które muszą wiedzieć o tym z powodów bezpieczeństwa ofiary. Wszelkie informacje o ofierze muszą być traktowane jako poufne i chronione.

W przypadku powzięcia informacji o krzywdzeniu ucznia przez rodzica, należy niezwłocznie podjąć następujące kroki:

1. Zgłoszenie sytuacji organom odpowiedzialnym

W przypadku wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu przez rodzica, dyrektor szkoły niezwłocznie powiadamia organy odpowiedzialne, takie jak policja, prokuratura, opieka społeczna. Wszelkie informacje dotyczące przypadku powinny być przekazane tym organom, aby mogły podjąć odpowiednie środki ochrony dla ofiary oraz wszcząć postępowanie karne wobec sprawcy.

2. Włączenie rodziców lub opiekunów

W przypadku podejrzenia, że ucznia wykorzystuje rodzic lub opiekun, należy niezwłocznie powiadomić drugich rodziców lub opiekunów, aby podjęli odpowiednie kroki w celu ochrony dziecka.

3. Wsparcie dla ofiary

Ofiarę krzywdzenia należy traktować z szacunkiem i empatią, zapewniając jej odpowiednie wsparcie emocjonalne i fizyczne, w tym dostęp do pomocy psychologicznej i medycznej.

**XI. PROCEDURA KONTROLI PRACOWNIKÓW PRZED DOPUSZCZENIEM DO PRACY
Z MAŁOLETNIMI W ZAKRESIE SPEŁNIANIA PRZEZ NICH WARUNKÓW
NIEKARALNOŚCI ZA PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI SEKSUALNEJ
I OBYCZAJNOŚCI**

1. Standardem jest rekrutacja pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych odbywająca się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji, a pracodawca dąży do jak najlepszej weryfikacji kwalifikacji kandydata, w tym stosunek do wartości podzielanych przez placówkę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.
2. Szkoła dba, aby osoby w niej zatrudnione – zarówno pracownicy pedagogiczni, jak i niepedagogiczni, w tym osoby pracujące na podstawie umowy - zlecenia oraz wolontariusze, stażyści i praktykanci, posiadali odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz nie stanowili dla nich zagrożenia.
3. Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy pracodawca uzyskuje informacje, czy dane kandydata, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.
4. Kandydat do pracy przedkłada pracodawcy informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
5. Kandydat do pracy posiadający obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, ponadto przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z rejestru

- karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.
6. Kandydat do pracy składa pracodawcy oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa, oraz jednocześnie przedkłada pracodawcy informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.
 7. W przypadku, gdy prawo państwa, w którym kandydat zamieszkiwał w ciągu ostatnich 20 lat nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat składa pracodawcy oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był prawomocnie skazany w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r.
 8. Oświadczenia, o których mowa w pkt 5, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. (załącznik nr.4)
 9. Powyższe informacje, pracodawca utrwała w formie wydruku i załącza do akt osobowych pracownika

XII. PROCEDURA KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO SIECI INTERNET

1. Infrastruktura sieciowa placówki umożliwia dostęp do Internetu zarówno personelowi, jak i uczniom w czasie zajęć jak i poza nimi.
2. Rozwiązania organizacyjne na poziomie placówki bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
3. Na terenie placówki dostęp dziecka do Internetu możliwy jest pod nadzorem nauczyciela podczas zajęć komputerowych lub innych za jego zgodą;
4. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika placówki, pracownik ma obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez dzieci podczas lekcji.
5. W miarę możliwości nauczyciel przedmiotu informatyka przeprowadza z dziećmi cykliczne szkolenia dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.
6. Placówka zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu, przy komputerach, z których możliwy jest dostęp swobodny.
7. Sieć jest monitorowana tak, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.

XIII. PROCEDURA OCHRONY DZIECI PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI I ZAGROŻENIAMI W SIECI INTERNET ORAZ UTRWALONYMI W INNEJ FORMIE

1. Placówka, zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Wyznaczona jest osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo sieci w placówce. Do obowiązków tej osoby należą:
 - 1) Zabezpieczenie sieci internetowej placówki przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego oprogramowania;
 - 2) Aktualizowanie oprogramowania w miarę potrzeb;
 - 3) Przynajmniej dwa razy w semestrze sprawdzanie, czy na komputerach podłączonych do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści.
3. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści wyznaczony pracownik stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia.
4. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik przekazuje dyrektorowi, który aranżuje dla dziecka rozmowę z psychologiem lub pedagogiem.
5. Psycholog lub pedagog przeprowadza z dzieckiem, o którym mowa w poprzednich punktach, rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie.
6. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy psycholog lub pedagog uzyska informację, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji.

XIV. PROCEDURA OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH DZIECKA.

1. Dane osobowe ucznia podlegają ochronie na zasadach określonych przez aktualne przepisy prawne.
2. Pracownik szkoły ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
3. Zasady przetwarzania danych oraz zasady udostępniania danych osobowych ucznia są określone w odrębnych przepisach. Udostępnianie tych danych jest możliwe wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym.
4. Pracownik w szkole może wykorzystać informacje o uczniu w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości ucznia oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację ucznia.
5. Pracownik szkoły nie udostępnia przedstawicielom mediów informacji o uczniu ani jego opiece.
6. Pracownik szkoły, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może skontaktować się z opiekunem ucznia i zapytać go o zgodę na podanie jego danych kontaktowych

przedstawicielom mediów. W przypadku wyrażenia zgody, pracownik szkoły podaje przedstawicielowi mediów dane kontaktowe do opiekuna ucznia.

7. Pracownik szkoły nie kontaktuje przedstawicieli mediów z uczniami
8. Pracownik szkoły nie udziela informacji przedstawicielom mediów o sprawie ucznia lub jego opiekuna. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik szkoły jest przeświadczony, iż jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
9. Pracownik szkoły, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może udzielić informacji przedstawicielom mediów o sprawie ucznia lub jego opiekuna, ale po wyrażeniu pisemnej zgody przez opiekuna ucznia.

XV. PROCEDURA OCHRONY WIZERUNKU DZIECKA.

1. Szkoła, uznając prawo ucznia do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.
2. W celu uzyskania zgody opiekuna ucznia na utrwalanie wizerunku ucznia, pracownik szkoły może skontaktować się z opiekunem ucznia i ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna ucznia a bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
3. Jeżeli wizerunek ucznia stanowi jedynie szczegół całości takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku ucznia nie jest wymagana.
4. Wszystkie osoby niebędące pracownikami szkoły, a utrwalające wizerunek uczniów na nośnikach, zobowiązane są do nie wykorzystywania ich w celach niezgodnych z prawem.
5. Upublicznienie przez pracownika szkoły wizerunku ucznia utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-video) wymaga pisemnej zgody opiekuna ucznia.
6. Przed utrwaleniem wizerunku ucznia poza mediami szkolnymi np. w gazecie lokalnej, należy ucznia oraz opiekuna poinformować o tym, gdzie będzie umieszczony ten zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany (np. że umieszczony zostanie na stronie szkoły w celach promocyjnych, w gazecie lokalnej).
7. Szkoła zapewnia edukację uczniom na temat zasad ochrony ich wizerunku.

XVI. PRZEPISY KOŃCOWE

1. Polityka wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników szkoły, w szczególności poprzez umieszczenie w miejscu ogłoszeń dla pracowników oraz poprzez przesłanie jej tekstu drogą elektroniczną.
3. Zapisy zawarte w dokumencie Polityki obowiązują wszystkich pracowników placówki, w tym wolontariuszy, stażystów oraz praktykantów, a znajomość jej treści potwierdzają własnoręcznym podpisem.

4. Polityka ochrony dzieci jest udostępniona rodzicom poprzez stronę internetową szkoły oraz informacje znajdujące się na tablicy ogłoszeniowej pedagoga i psychologa szkolnego.
5. Pracownicy posiadają dokument /podpisują oświadczenie o niekaralności (zał. nr 5)
5. Udostępnianie „Standardów ochrony małoletnich”.
6. W szkole opracowane zostały dwie wersje dokumentu „Standardów ochrony małoletnich:
 - Wersja „zupełna”, inaczej kompletna, jest dostępna na stronie internetowej szkoły i w sekretariacie szkoły. Wgląd w wersję „zupełną” mają: wszyscy pracownicy szkoły, rodzice, zewnętrzne podmioty uprawnione do kontroli.
 - wersja „skrótowa” – przeznaczona dla małoletnich, umieszcza się w widocznym miejscu na tablicy informacyjnej.

ZAŁĄCZNIK NR 1

.....
(miejscowość, data)

Oświadczenie

Ja, niżej
podpisana/y, oświadczam, że zapoznałam/em się z treścią **Standardów ochrony
małoletnich** w Zespole Szkół Specjalnych w Mazowieckim Centrum Rehabilitacji
w Konstancinie - Jeziornie oraz zobowiązuje się do ich przestrzegania.

.....
(podpis osoby składającej oświadczenie)

Załącznik nr 2

Zgłoszenie incydentu w szkole dotyczącego przemocy wobec ucznia:

[miejscowość i data]

Do Dyrektora Szkoły

Zgłaszam incydent, który miał miejsce w naszej szkole i jest związany z przemocą wobec ucznia.

Opis sytuacji:

1. Data i miejsce zdarzenia:
2. Opis zdarzenia:
3. Osoby zaangażowane w zdarzenie:
 - Uczeń/uczniowie: [imię i nazwisko], [klasa]
 - Pracownik/pracownicy szkoły: [imię i nazwisko], [stanowisko]
4. Świadkowie zdarzenia:
 - [imię i nazwisko], [klasa/stanowisko]
5. Inne istotne informacje:
6. Dokumentacja zdarzenia:
 - Zapisy z monitoringu szkolnego
 - Dokumentacja medyczna (jeśli została wykonana)

Proszę o niezwłoczne podjęcie działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniowi wszelkiej pomocy oraz wsparcia w sytuacji po doświadczeniu przemocy.

Z poważaniem,

[Imię i nazwisko]

[Stanowisko]

Załącznik nr 3

Zgłoszenie do policji lub prokuratury podejrzenia o krzywdzeniu ucznia

Do Komendy Powiatowej/Miejskiej Policji
w [miejscowość]
oraz
Prokuratury Rejonowej/Okręgowej
w [miejscowość]

Ja, [imię i nazwisko], dyrektor szkoły [nazwa szkoły], informuję, że zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, mam podejrzenie, że uczeń [imię i nazwisko ucznia], w wieku [wiek ucznia], może być ofiarą przemocy

Podczas pracy dydaktycznej zaobserwowałem/am, że [opis zdarzenia] oraz [inne informacje na temat podejrzenia].

Jestem zaniepokojony/a zachowaniem ucznia i podejrzewam, że może być on ofiarą przemocy

W związku z powyższym, zwracam się z prośbą o podjęcie działań celem zabezpieczenia bezpieczeństwa ucznia oraz podjęcia działań prawnych wobec podejrzanego o przestępstwo.

Z poważaniem,
[imię i nazwisko]

Załącznik nr 4

.....
(miejscowość, data)

Oświadczenia o niekaralności

Ja niżej podpisana/y
(imię i nazwisko)

zamieszkała/y
(adres zamieszkania)

Legitymująca/y się dowodem osobistym
(numer i seria dowodu osobistego)

wydanym przez
(organ wydający dowód osobisty)

świadoma/y odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 233 § 1 Kodeksu Karnego przewidującego karę pozbawienia wolności do lat 3 za składanie fałszywych zeznań oświadczam - że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, za przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego oraz nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

.....
(własnoręczny podpis)

Załącznik nr 5

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka

.....
(miejscowość, data)

Sąd Rejonowy

W
(właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka)

Wydział Rodziny i Nieletnich

.....
(adres sądu)

.....
(imię i nazwisko osoby/nazwa instytucji zgłaszającej wniosek)

.....
(adres osoby/adres i pieczęć instytucji zgłaszającej wniosek)

WNIOSEK O WGLĄD W SYTUACJĘ DZIECKA

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniej/go

.....
(imię i nazwisko dziecka)

zamieszkałej/go w

.....
(adres zamieszkania dziecka)

UZASADNIENIE

(opis sytuacji stanowiącej podstawę do złożenia wniosku)

W związku z powyższym, wnoszę o wydanie odpowiednich zarządzeń w celu zabezpieczenia dobra małoletniego dziecka.

.....
(podpis osoby składającej wniosek)

Załącznik nr 6

Jak rozmawiać z dzieckiem

I. Jak rozmawiać z dzieckiem krzywdzonym:

- Zadbaj o sprzyjające warunki rozmowy: oddzielny pokój, z dala od osób postronnych, brak pośpiechu. Ten punkt dotyczy osób, które są pedagogiem, psychologiem, nauczycielem lub inną osobą wyznaczoną do takiej rozmowy, np. animator, koordynator Polityki
- Przyjmij pozycję ciała dostosowaną do pozycji dziecka: usiądź lub przykucnij.
- Używaj języka zrozumiałego dla dziecka.
- Okazuj dziecku szacunek, akceptację i empatyczne zrozumienie.
- Bądź cierpliwy – dziecko może zaprzeczać prawdzie.
- Nie naciskaj na dziecko – wyznaczenie całej prawdy może łączyć się z ogromnym lękiem.
- Unikaj naprowadzania dziecka na odpowiedzi, które chciałbyś usłyszeć.
- Okaż zrozumienie, że niełatwo jest mówić o trudnych sprawach, zwłaszcza jeśli dotyczą rodziny.
- Pochwal za odwagę podjęcia rozmowy tj. nie za treść rozmowy, lecz za to, że mówi.
- Bądź świadomy oznak zaniepokojenia dziecka o los rodziców – nie wypowiadaj przy nim negatywnych opinii o rodzicach.
- Nazwij przemoc – przemocą i pokaż dziecku, że nie jest winne tego, co zrobił dorosły.
- Wesprzyj dziecko – utwierdź w przekonaniu, że nie tylko je to spotkało, że wiele dzieci przeżywa podobne problemy.
- Wyjaśnij dziecku w przystępny sposób co zamierzasz dalej robić. Pamiętaj, jak trudna jest sytuacja dziecka ze względu na: - wstyd - poczucie winy - strach przed ponownym skrzywdzeniem - tajemnicę - lojalność wobec sprawcy przemocy.

II. Co robić w przypadku zgłoszenia przez dziecko wykorzystania seksualnego:

- Zachowaj spokój.
- Słuchaj spokojnie i traktuj małego poważnie. Zadawaj pytania tylko w celu uściślenia. Nie zadawaj pytań naprowadzających i wtrącających.
- Nie sugeruj własnych słów, używaj tylko słów małego. Pozwól małemu mówić w jego własnym tempie.
- Stosuj aktywne słuchanie, które wyraża współczucie, spokój i wsparcie. Nie okazuj szoku ani przerażenia w reakcji na słowa małego.
- Zapewnij małego, że wyjawiając ci wykorzystanie, postąpił właściwie.
- Poinformuj małego, że zrobisz wszystko co możesz, by mu pomóc.
- Powiedz małemu, że on nie ponosi winy za zaistniałą sytuację.
- Zaproponuj małemu, że będziesz mu towarzyszyć w drodze do osoby, u której uzyska dalszą pomoc.
- Wyjaśnij małemu, że tymi informacjami będziesz musiał(a) podzielić się z innymi.
- Pod koniec rozmowy poinformuj go, co zamierzasz dalej zrobić i komu przekażesz uzyskane informacje.

- Pamiętaj: osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnego przypadku wykorzystywania małoletniego, nie jest upoważniona do wydawania decyzji, czy fakt nadużycia rzeczywiście miał miejsce. Jest to zadanie dla odpowiedzialnych organów i instytucji, do których sprawa zostanie skierowana na dalszych etapach.
- Jeżeli wcześniej nie sporządziłeś(aś) notatki, zapisz niezwłocznie przebieg rozmowy i podpisz się czytelnie pod nią.
- Poinformuj o zaistniałej sytuacji twojego przełożonego.

III. Czego nie powinno się robić:

- Nie wpadaj w panikę. Nie reaguj emocjonalnie.
- Nie lekceważ słów małoletniego. Nie wyrażaj przypuszczeń, sugestii, nie stawiaj hipotez ani nie przedstawiaj alternatywnych wyjaśnień.
- Nie wyrażaj opinii (ani negatywnych, ani pozytywnych) i komentarzy na temat domniemanego sprawcy.
- Nie wyciągaj dodatkowych informacji. Nie dopytuj o szczegóły. To, co dziecko powiedziało w sposób wolny, jest nieprzekraczalną granicą. Stawianie pytań osobie, która komunikuje dany fakt, w rzeczywistości może mieć wpływ na sposób, w jaki później przedstawi wydarzenia.
- Nie składaj małoletniemu żadnych obietnic, które nie będą mogły zostać dotrzymane, szczególnie w kwestii poufności. Nie mów niczego w stylu: „obiecuję nikomu o tym nie powiedzieć” ani: „to pozostanie tajemnicą”, itp.
- Nie ujawniaj szczegółów rozmowy osobom postronnym, a w szczególności osobie, której małoletni postawił zarzuty.
- Nie proś o powtarzanie opowiadania danej historii.

ULOTKA DLA UCZNIA

Do wykorzystania na zajęcia profilaktyczne, godziny do dyspozycji wychowawcy, lekcje wdż, na gazetki ścienne, na stronę internetową szkół.

Ważne, aby uczniowie byli informowani o tym, jak mogą zgłaszać przypadki przemocy seksualnej oraz gdzie szukać pomocy w sytuacjach zagrożenia.

Jeśli jesteś ofiarą przemocy fizycznej lub psychicznej lub podejrzewasz, że ktoś inny jest nią dotknięty, ważne jest, aby szukać pomocy.

Poniżej przedstawiam kilka sposobów, jak możesz to zrobić:

1. Skontaktuj się z organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy wobec małoletnich- w Polsce takie organizacje to m.in. Fundacja Feminoteka, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Fundacja La Strada, czy Fundacja Pro Femina.
2. Skontaktuj się z ośrodkami pomocy społecznej - w każdym powiecie działa ośrodek pomocy społecznej, który oferuje wsparcie dla ofiar przemocy.
3. Zgłoś przemoc na policję - możesz zadzwonić na numer alarmowy 112 lub udać się do najbliższej jednostki policji.
4. Skontaktuj się z infolinią dla ofiar przemocy - w Polsce działa m.in. infolinia "Niebieska Linia" pod numerem 800 120 002, którą można dzwonić 24h/dobę, przez wszystkie dni w tygodniu.
5. Szukaj pomocy u specjalisty - możesz skonsultować swoją sytuację z psychologiem, terapeutą, seksuologiem lub lekarzem.
6. Skorzystaj z pomocy szkolnej - jeśli jesteś uczniem, nauczyciel lub dyrektor szkoły mogą pomóc w znalezieniu wsparcia.

Ważne jest, aby pamiętać, że przemoc zarówno fizyczna jak i psychiczna jest poważnym przestępstwem i nie jest Twoją winą.

Warto szukać pomocy i wsparcia, aby poradzić sobie z trudną sytuacją.

Załącznik nr 8

Ankieta ewaluacyjna (Monitoring standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem)

	Tak	Nie
1. Czy znasz obowiązujące w placówce standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem?		
2. Czy znasz treść dokumentu Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem?		
3. Czy znasz i potrafisz rozpoznać czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci?		
4. Czy znasz i potrafisz rozpoznać symptomy (objawy) krzywdzenia dzieci?		
5. Czy znasz procedury interwencji (wiesz, jak reagować) w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka: a) przez personel szkoły? b) przez członka rodziny? c) przez inne dziecko?		
6. Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach ochrony dzieci przed krzywdzeniem przez inną osobę?		
6a. Jeśli tak, jakie zasady zostały naruszone? (odpowiedź opisowa)		
6b. Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak, jakie?, jeśli nie, dlaczego? (odpowiedź opisowa)		
7. Czy znasz i stosujesz zasady bezpiecznego korzystania z internetu i mediów elektronicznych?		
8. Czy masz jakieś uwagi, poprawki, sugestie dotyczące Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem? (odpowiedź opisowa)		